Дипломатичний фарс і терор:
чому Кремль уникає справедливого миру

Віктор БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних і політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород
13 вересня 2026 року

12 вересня речник Кремля Дмитро Пєсков у відповідь на готовність Президента України Володимира Зеленського зустрітися з Володимиром Путіним на саміті G20 у Маямі знову запропонував приїхати до Москви. За зовнішньою формою дипломатичного запрошення простежується спроба нав’язати Україні політично нерівноправний формат переговорів. [1; 7]

Москва як ультиматум

Наполягання на зустрічі у столиці держави-агресора під час війни має очевидний політичний зміст: не погодити взаємоприйнятні умови діалогу, а продемонструвати, хто їх диктує. У такому сценарії Путіну відводиться роль господаря становища, а українському керівникові — прохача.

Ця конструкція вигідна Кремлю за будь-якого результату. Згоду Києва можна використати як пропагандистське свідчення його поступливості, відмову — представити як «небажання миру». Водночас дискусія про місце зустрічі витісняє головні питання: припинення агресії, гарантії безпеки та виконання домовленостей.

Відмова від нав’язаного місця переговорів не є відмовою від миру. Натомість перетворення такого місця на безальтернативну передумову — це інструмент блокування діалогу та перекладання відповідальності.

Кремлівські заяви не можна відокремлювати від факту агресії й триваючої надалі російсько-української війни. Незалежна міжнародна комісія ООН встановила, що систематичні російські атаки безпілотників на цивільних жителів України становили воєнні злочини та злочини проти людяності, а відповідні акти й погрози насильством були спрямовані на поширення терору серед населення. [5]

У політичному вимірі поєднання такого насильства з ультимативною риторикою слід оцінювати як примус: виснажити українське суспільство й змусити його прийняти поступки, яких агресор не здатний домогтися у спосіб військової агресії.

Правова межа: окупація не створює права

Пункт 4 статті 2 Статуту ООН забороняє погрозу силою та її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності держав. Захоплення українських територій не створює для Росії законного права на них. Тривалість окупації не перетворює анексію окремих українських територій російськими окупантами на правомірне територіальне їх набуття. [3]

Тому вимога визнати захоплене в обмін на припинення нападів — не правовий компроміс, а спроба конвертувати військове насильство в юридичний результат.

Окремим чинником є персональна кримінальна відповідальність. 17 березня 2023 року Міжнародний кримінальний суд видав ордер на арешт Володимира Путіна у зв’язку з підозрою у відповідальності за незаконну депортацію та переміщення українських дітей. Ордер не є обвинувальним вироком, проте означає конкретне кримінальне переслідування, а не політичне засудження. [4]

Відповідальність за злочин агресії має забезпечувати Спеціальний трибунал щодо злочину агресії Російської Федерації проти України; за воєнні злочини, злочини проти людяності та геноцид — Міжнародний кримінальний суд і компетентні національні суди відповідно до їхньої юрисдикції. Ці механізми взаємодоповнюють один одного. [6]

Для організаторів агресії справедливий мир небезпечний тим, що не гарантує ні визнання захопленого, ні особистої безкарності. Саме тут проходить межа між миром для суспільства та політично вигідним виходом із війни для її ініціаторів.

Виборчий чинник: зберегти образ «сильного керівника»

На 20 вересня 2026 року в Росії призначені вибори до Державної думи [2]. Хоча питання переобрання Володимира Путіна на них не вирішується, політичне значення цього голосування для його режиму виходить далеко за межі розподілу депутатських мандатів. Для Кремля це можливість представити голоси за провладні сили як підтвердження суспільної підтримки особистої влади Путіна та його політичного курсу, зокрема продовження агресії проти України.

Напередодні виборів демонстративна непоступливість виконує три завдання: підтримує образ керівника, який диктує умови іншим; мобілізує провладний електорат; сигналізує політичним і силовим групам про незмінність курсу. Приїзд українського Президента до Москви був би зручним матеріалом для такої демонстрації.

Натомість переговори на рівноправних умовах, без наперед забезпеченого пропагандистського результату, створюють ризик сприйняття компромісу як відступу. Тому виборчий календар може посилювати нинішню жорсткість кремлівської риторики.

Однак саміт G20 запланований на грудень — уже після завершення парламентських виборів у Росії [8]. Отже, виборчий чинник може частково пояснювати агресивну риторику й демонстративну непоступливість Володимира Путіна та його політичного оточення у вересні, але не є вичерпним поясненням відмови від можливої зустрічі на полях грудневого саміту. Завершення виборів саме собою не дає підстав очікувати зміни переговорної стратегії Кремля: прагнення нав’язати Україні власні умови та уникнути відповідальності за агресію не обмежується виборчим календарем.

Прогноз: зміна риторики ще не означатиме зміни курсу

За збереження нинішніх умов найбільш імовірним видається продовження подвійної тактики: заявляти про готовність до переговорів, одночасно використовувати військовий тиск і висувати передумови, неприйнятні для України.

Після виборів можливе пом’якшення риторики або активізація контактів. Проте саме по собі це не означатиме готовності відмовитися від цілей агресії. Основний ризик — підміна реального врегулювання тривалим переговорним процесом, який дозволятиме продовжувати війну, послаблювати Україну, домагатися послаблення санкцій і роз’єднувати партнерів України.

Ознаками змістовного повороту слід вважати не нові запрошення чи заяви, а погодження безпечного формату переговорів, готовність до перевірюваного припинення вогню, виконання гуманітарних домовленостей і відмову від вимог, що заперечують український суверенітет.

Визначальним буде не завершення виборів, а зміна розрахунку Кремля: продовження агресії має стати для нього дорожчим і небезпечнішим, ніж її припинення.

Висновки: припинити війну, не узаконюючи агресію

Україна та її партнери мають протиставити кремлівським ультиматумам поєднання оборонної спроможності, дієвого санкційного тиску й дипломатії, орієнтованої на конкретні, контрольовані результати.

При цьому необхідно розрізняти припинення вогню, остаточне врегулювання та відновлення справедливості. Зупинення масового кровопролиття не повинно чекати завершення всіх судових процесів чи виплати репарацій. Але воно також не повинно оплачуватися юридичною відмовою України від своїх територій, роззброєнням або обмеженням її незалежності.

Головне завдання — домогтися припинення бойових дій зі збереженням суверенітету й незалежності України, боєздатних Збройних сил та забезпеченням дієвих гарантій безпеки. Пріоритет — захистити людей, зберегти Українську державу й забезпечити її розвиток на підконтрольній території без юридичної відмови від тимчасово окупованих українських земель і без визнання російських анексій.

Правова мета — відновлення територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах. Практичні шляхи та строки повернення окупованих територій під український контроль мають визначатися реальними безпековими, військовими й дипломатичними можливостями, а не деклараціями ціною нових невиправданих людських втрат. Невіддільними складовими справедливого врегулювання залишаються повернення незаконно депортованих, примусово переміщених та утримуваних людей, зокрема дітей, відшкодування завданої шкоди й притягнення винних до відповідальності.

Мета миру — не врятувати політичне обличчя Володимира Путіна та його оточення, а зберегти людські життя й незалежну Українську державу та створити умови, за яких повторна агресія стане неможливою або неприйнятно дорогою для агресора. Вибори в Росії та амбіції її злочинного військово-політичного керівництва не можуть визначати ціну українського життя.

Використані електронні джерела

1. **Радіо Свобода.** У Кремлі відповіли на заяву Зеленського про готовність зустрітися з Путіним у Маямі. 12.09.2026.
URL: https://www.radiosvoboda.org/amp/news-kreml-zelenskyi-putin/33852974.html.

2. **Reuters.** Zelenskiy says no trilateral peace talks before elections in Russia. 10.09.2026.
URL: https://www.reuters.com/world/americas/zelenskiy-says-no-trilateral-peace-talks-before-elections-russia-2026-09-10/.

3. **Організація Об'єднаних Націй.** Статут Організації Об'єднаних Націй (з поправками). Статут Міжнародного Суду. 26.06.1945. Стаття 2, пункт 4.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

4. **International Criminal Court.** Situation in Ukraine: ICC judges issue arrest warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova. 17.03.2023.
URL: https://www.icc-cpi.int/news/situation-ukraine-icc-judges-issue-arrest-warrants-against-vladimir-vladimirovich-putin-and.

5. **United Nations in Ukraine.** UN Commission concludes that Russian armed forces' drone attacks against civilians in Kherson Province amount to crimes against humanity of murder. 28.05.2025.
URL: https://ukraine.un.org/en/295172-un-commission-concludes-russian-armed-forces%E2%80%99-drone-attacks-against-civilians-kherson.

6. **Council of Europe.** Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine: Frequently asked questions.
URL: https://www.coe.int/en/web/special-tribunal-ukraine/frequently-asked-questions.

7. **New York Post.** Zelensky ready to meet Putin face-to-face at G20 summit in Miami: "Good position for negotiations". 12.09.2026.
URL: https://nypost.com/2026/09/12/world-news/zelensky-ready-to-meet-putin-face-to-face-at-g20-summit-in-miami/.

8. **U.S. Department of State.** Office of the Spokesperson. United States Hosts First G20 Sherpa Meeting [США провели першу зустріч шерп G20]. Media Note. 18.12.2025. URL: https://www.state.gov/releases/2025/12/united-states-hosts-first-g20-sherpa-meeting/

Дата звернення до електронних джерел: 13.09.2026.